К. Ф. Бейерсдорфъ.

I. О разведеніи и откормкѣ утокъ.

Акуàтаӄуа рàаʒареі рчàхреі.

II. Искусственный выводъ (инкубація).

Даҽà һасàбла ахѵ̀хра (инкубація).

Изданіе Управленія Кавказскаго учебнаго округа.

Перевелъ на абхазскій языкъ смотритель Лыхненскаго 2-кл. учил.
Н. С. Патейпа.

Ӄарҭ—Тифлисъ.
1909.

К. Ф. Бейерсдорфъ.

I. О разведеніи и откормкѣ утокъ.

Акуàтакуа рàазареі рчàхреі.

II. Искусственный выводъ (инкубація).

Дачеà hасàбла ахѵхра (инкубація).

Изданіе Управленія Кавказскаго учебнаго округа.

Перевелъ на абхазскій языкъ смотритель Лыхненскаго 2-кл. учил.
Н. С. Патейпа.

Кӡарӡ—Тифлисъ.
Типографія Канцеляріи Намѣстника ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА на Кавказѣ.
1909.

Печатано по распоряженію Попечителя Кавказскаго Учебнаго Округа.

ЛЫХНЕНСКОЕ ВЫСШЕЕ НАЧАЛЬНОЕ УЧИЛИЩЕ

Акуàтаӄуа рàаʒара.

Аӄѵ̀ӄа ірѵ̀ланхѵуа ізѵ̀ аѡнàт̆ ӄсааӄуà зеӗ рѵ̀лѵ-мкаа ӄар злòу куàта ааʒàроп. Акуàта ааʒàра аỳс ішàӄунагау інѵ̀qугазар ш̆àрда іхуарӄà дỳхоіт. Зеӗ рàӄх̆а інѵ̀qугат̆у ỳі оуп, куàта кутàӄс аѡнѵ̀ іаàqалуа шеібакѵ̀у іхѵ̀хзароуп, ізбàн акузар, акуàта хуч̆ӄуà бзìа ааʒàра рѵ̀манѵ 8—10 мчѵбӂѵ̀ анѵрхѵ̀ц̆лаӗ іqалѵуòіт 4—5 фунт, ỳсqаноуп іеімакнѵ̀ акрѵ̀фарӄаӄуа рѐѵ іенаàрхуа.

Арà зѵʒбахỳ hɦуà зѵжлà бзìо куàтоп; бàша куàта іазѵ̀уулаӗ ус азѵqалом. Ачàхра знаàлуанѵ, зху ӄшʒанѵ̀, ішкуàкуанѵ, іӄшӄанѵ̀ ìqоу пèкінт̆ куàтаӄуа роуп. Урӄ ржѵ̀ дàра іхаàуп бзìаӗ іц̆ѵуòіт.

Арӄ зеӗ рѵ̀ла уаназхỳц̆лаӗ іуааʒаранѵ̀ ірèіӄу пèкінт̆ куàтаӄуа рòуп.

Дàрбанзаалаӗ акуàта анѵ̀зц̆ар зӄахѵ̀у куàта-рбаӄкѵі хуба-бӂба арц̆ѵ̀наі аàіхуароп, іаханѵ̀рц̆ѵуа адӗіл аqнѵ̀ іèіш̆цѵлаша ӄѵӄк ігỳӄнѵ ìqазароуп.

Іанц̆ат̆ỳ акуàтаӄуа раàхуара іапàамӄау хкаарчàноуп. `Арбаӄ ц̆арà іаàхуанѵ àрцѵнаӄуа даѐà ц̆арà іаàхуазар èіӄупɦоп ìрɦуа, ӂрала іèізааігоу ірхѵ̀лц̆уа еіhà ікуадахòіт. Зш̆а еілàм акуàтаӄуа рèіцааʒара ззѵ̀уадаѡхѵуа ес-ѡшкуса рзѵ̀ àрбаӄ іӄсàхлароп. Шѵкусѵ̀к зхѵ̀ц̆уа àрбаӄ ѡшкуса зхѵ̀ц̆уа àрцѵнаӄуа àіӄалароп, мамзàрӗ, ѡшкуса зхѵ̀ц̆уа àрбаӄ шѵкусѵ̀к зхѵ̀ц̆уа àрцѵнаӄуа. Зѵӄурà еіqрòу акуàтаӄуа еідỳкѵлар ірхѵ̀лц̆уа ӄуӄуахòм. Насӗ, àжла èіӄхара àhасаб кѵ̀зароп бзìа іц̆уà àрцѵнаӄуа нѵ̀ӂуа. Уі азѵ̀ɦа ігуàӄазароп; уі àhасабала акуàта анц̆уà даѐà ц̆арà аìӄагара qалòм, ац̆арà іаqỳц̆оіт. 6—7 куàта ахѵѡнòу іàлаʒѵуанѵ ìqазар х-ӄѵ̀ӄк

àкаҕ-еіҕш іхàхау х-ншàнк агѵ̀лара змòу рѵ̀ла іеіѡкааҕуанѵ̀ іргѵ̀лаҭуп; акуàтаҕуа рш̆апҕуà нỳмерла ìqоу агургỳлҕуа рхаҵанѵ̀ ѡба-ѡбàла іҕарҭаҭуп. Акуàтаҕуа іахѵèібабуа рèіҕагара гурѡàс іqарҵом, рҵараг̆ѵ̀ іазеіҵахòм. Урҕ рҵарà еhàрак ɣахѵ̀леі ш̆еӂѵмҕàнлеі злàку àла, ҽнѵ̀ла рхѵ іàҕуіҕ-ҭуп, уахѵ̀ла лак, ɦнапѵ̀к іамѵрщарацѵ̀ іҕакѵ̀зароп. Акуàтаҕуа рҕѵҕ ҕщ̆амзароп, ҵqа аҕ̆àр-хуҵ̆ѵ, ма абҕ̆ѵ̀ж каҕсàзароп. Знѵ ірѵ̀ҵаҕсау гарà аҕахʒàм, хах̆ акр àҕуҕсалазароп. Уі àаҕѵн ерàзнак ірѵ̀цҕ̆ан іḍѵ̀лугаз рҵ̆ѵ̀ра бзіоп. Ҕфаҕ-мз абжа азѵ акуàтаҕуа ахҕакѵ̀у куаҕ̆ҕàк аҽѵ̀ куцhà лаqỳк аɩà ҕаҵанѵ̀, ахѵрҵлàҕ̆ хҵанѵ̀ іргѵ̀лаҭуп, уà аҵарà іàш̆цѵларацѵ. `Ірҵаз акутàҕ̆ҕуа іх̆щ̆àщ̆аанʒа есѵ̀-ш̆еӂѵмҕан іхѵ̀хҭуп, іх̆щ̆àщ̆ар ахѵ̀ҵра іазеіҵуп.

Акуàта бзìа 5—6 мшѵ̀ іеіҕукнѵ̀ іҵоіт, ҽнак бӂàнахоіт. Акуàтаҕуа рèілкааразѵ есѵ̀-уахà рҕѵҕ іанҕàлуа ѡбаѡбàла іèіҕшу агургỳлҕуа рш̆апѵ̀ іахаҵаҭỳп. Ус ѡбà-хҕа мчѵбӂà ігуàҕазар, реіhà іҵуà акуàта адѵ̀рра маріòп.

Акутàҕ̆ҕуа рхѵ̀ҵра іазèіҕ̆хап, ірхѵ̀лҵуа ҕуҕуахàпɦа мчѵбӂѵ̀к àла ѡ-нҭѵ акуац-ӂі àбаѡ ххнѵ̀ ірѵ̀рҕует іҵуа акуàтаҕуа.

Акутàҕ̆ҕуа еізганѵ̀ аɩà іàлаҵанѵ, акаҵѵ̀р іхѡòу іҕанѵ̀ 12 грàдус аҕхàра ахѵ̀qау іѡнàзароп; есѵ̀-мша іларɦѵ̀-ѡарɦ-ҭуп акутàҕ̆ҕуа; рѵ̀мчібӂ àаҵразѵ акутàҕ̆ҕуа аqуàрҕ іàҵаҵаҭуп, акутàҕ̆ заqà ібзìоу аqрà агучѵ̀ш̆ ҕуҕуахòіт.

Март азѵ̀ іхѵ̀луа акуàта àура зла уадàѡу àла амсѵ̀ркутҕуаг̆ ѵ̀qазароп, ізбàн àкузар, амсѵ̀ркутỳ „інкубатор“ іеіҕшуҭраҭа іqоуп, іанỳҕаххалаг̆ іхурҭѵ̀лоіт, àфаҭ бзìа аìур хѵнҭѵ̀ іеіҕш̆ѵнг̆ѵ іхнàхоіт; акуàтаг̆ рàҕхаҭі àшкуса азѵ̀ іҽèінѵ іхҭѵлом, іх̆щ̆анг̆òуп іанхѵ̀луа.

Аҕàса хѵ̀хра àуразѵ акуàта-кутàҕ̆ҕуа 2—3 кутѵ̀, іа мсѵ̀ркутѵ ірѵ̀ҵаҵаҭуп.

7—8 мшѵ рзѵ іхѵ̀у акутаҕ̆ҕуа ішаqòуі ішаqуàмі рèілѵргара маріоп: алаш̆цараҽѵ аҵѵ̀мза аркнѵ̀ акутàҕ̆ҕуа акà-

кала ікнѵ̀ ірѵ̀лҕшоіт; а̀qаҕш̆раҕуа а̀лхуаанѵ, ма̀мзар агуҕанѵ̀ а̀хуаш̆ра змо̀у хѵ̀ҵоіт, ікѵ̀лҕхаауа іqоу шаqуахо̀іт, ікарѵ̀жоіт.

Іҽѐу акута̀ҕ̆ҕуа акѵ̀ іа̀ҵаҵанѵ аг̆ірҕ а̀ѡqуарҕк акута̀ҕ̆ ҵѵ̀цҕуа рѵ̀ҵарҵоіт. Акута̀ҕ̆ҕуа іеіла̀мѡаш̆аразѵ а̀ш̆ҕах̆ ірѵ̀ҵарҵаз амш хҕх̆аʒа̀р рнѵ̀рҵоіт. 8 мш ра̀ш̆ҕах̆ урҕг̆ѵ ус ігуа̀рҕахоіт. Есѵ̀—8 мш ра̀ш̆ҕах̆ акуа̀та хучҕуа і̀лҵлашт, урҕ 8—10 мчібӂѵ̀ рзѵ іуҕеірат̆а̀ іqала̀шт.

Іхѵ̀ҵѵз ахучҕуа̀ qуа̀рҕк іа̀ҕанѵ іахҕха̀роу ірт̆ат̆у̀п, агі̀рҕ іхѵ̀у акута̀ҕ̆ ҵѵ̀цҕуа рѵ̀ҵаҵат̆уп.

Март азѵ̀ адѵрѡа̀г̆ ізла̀х̆щ̆ащ̆ароу а̀ла аqуа̀рҕ іахҕха̀роу іхѵ̀зароп; аqуа̀рҕ хѵ̀ганѵ акраҽа̀рҵацҕх̆аʒа акута̀ҕ̆ҕуа аʒѵрqуа̀ндала ірбааʒалазароуп, аҵа̀ арҕсааразѵ̀, а̀лҵра іа̀зѐіҕ̆харазѵ.

Іхѵіаха̀ша акута̀ҕ̆ҕуа зҵуа̀ а̀фат̆ бзі змо̀у куа̀топ.

Мшаҕѵмз азѵ̀ іхѵ̀ҵрат̆а іхҵа̀зар зег̆ѵ̀ ірѐіҕ̆ѵуп. Март азѵ̀ іанѵ̀х̆щ̆ащ̆ароу акѵ̀т-qуа̀рҕ іа̀ҵоу 10—11 кута̀ҕ̆ іреіhа̀мзароп, амсѵ̀ркутѵ—18—20. Ра̀ҕх̆а іаҵа̀з 3—5 кута̀ҕ̆ іазҽѐіҵахалом.

Іара̀ акуа̀та анхѵ̀луа асаара̀ аҵа̀ а̀ҵаҵанѵ аҕѵ̀ҕ qаҵат̆у̀п; знѵ̀-зѵ̀нлаг̆ аҕѵ̀ҕ іа̀куршанѵ аʒѵрqуа̀нда каҵат̆у̀п, нас акута̀ҕ̆ҕуа хазѵ̀ рѵ̀рбааʒараг̆ аҕаххаʒо̀м. Акучѐар хѵ̀хга, аппара̀т „інкубатор“-ала іанѵ̀лѵрхѵуа ʒѵ хучѵ̀к акѵ̀ іанҵѵ̀-лан іҕаргѵ̀лат̆уп, ма ащѵнг̆а̀р аʒѵ а̀лаҵанѵ іҕа̀рщ̆т̆уп. 8 мш ра̀ш̆ҕах̆ іҽѐімхаша кута̀ҕ̆ рѵ̀лазар ігуа̀ҕат̆уп, адѵрѡа̀г̆ 14 мш ра̀ш̆ҕах̆ іеіҕа̀ гуа̀ҕат̆уп, і̀шаqо̀у а̀лхнѵ ікаҕсат̆уп, мамза̀р іҽѐіу ҕхасҕа̀рт̆оіт. Акучѐарҕуа рѵ̀лҵра ѡ-мшqа̀ ша̀гѵу акута̀ҕ̆ҕуа аʒѵрqуа̀нда 49—40 градус і̀qау 10 секу̀нда іʒа̀аҵат̆уп, а̀х̆ҕа рѵ̀лаларг̆ѵ рзеіҵу̀п акута̀ҕ̆ҕуа. Інкуба̀тор аҽѵ̀ есѵ̀-мша акута̀ҕ̆ҕуа аарhла̀зароп 24 мшѵ рхѵ̀ҵаанʒа. Акуа̀таҕуа акута̀ҕ̆ ргу̀лҵра еhа̀ іа̀дхалоіт акутѵ̀ агучѐарҕуа рѐіhа. Ргулҵра а̀цхраара рҕѵрха̀гоп; 24 саа̀ҕ ра̀ш̆ҕах̆ акута̀ҕ̆ ахѵ̀ акѵ̀лҵ̆ара азѵмhаʒѵуа̀зар іагу̀лоу іаҕѵрха̀гамхарат̆а а̀цхра-

ара азеіцàм. Акуàта хучҕуà зеӷ анѵ̀лцлаӷ аҕѵ̀ҕ цѵц аҭà ҕшҕа ҕацанѵ̀ ізѵрҕхàша ран рхарҭанѵ̀ ус ідѵргѵ̀лоіт; 48 саàҕ анѵрхѵ̀цлаӷ рàҕх̌аʒа акррҿàрцоіт: ачà шкуàкуа, іа аіҕуаӱа ѡа ахш іʒàаш̆нѵ ірѡанѵ̀, аӱҕурèі шкуàкуа шѵ̀ла àлаҕсанѵ ірѵ̀рҕоіт. Аӱҕурèі ѡàӂі, àҕш̆і рфар рхỳ аҕшҭѵ̀ іазеіцоп. `Ахуʒ, аҕрѵ̀нӱ хѵӂ-ҿѵ̀ӂнѵ ірòуларӷ рзèіҕуп. Рàҕхаʒа іахѵ̀нʒаҕшҕàу 2 саàҕк реһà бӂѵмсроп рѵкрѵ̀ҕара, уі àш̆ҕах̌ 3 саàҕк, мзкѵ̀ аш̆ҕах̌ ҿнак хѵнҭѵ. Рѵ̀ӂҭѵс аʒѵ̀ ìх̌щàщаӱам, іq̆àq̆ау акѵ̀ іанҭàлан, ҕслѵ̀мʒ ҕѵ̀ҕк àлаҕсанѵ ірѵ̀ҕалазароп. `Аҕслѵмʒ рѵ̀фаҭ̆ӷѵ хучѵк àлоуҕсалар qалòіт. 1—2 мчѵбӂа іанрѵ̀ҕу акуàта хучҕуà аʒ-ҕачѵ̀, аʒѵ̀-іас ах̌ іш̆ҕҭѵ̀м, ш̆ѵбӂòунла аҿѵ̀ку аҿѵ̀ рҿѵ̀ркуабааіт. 3—4 мчѵбӂѵ̀ анѵрхѵ̀цлаӷ ачà, аҕàр лагàмкуа, аӱàӱа аʒàла ікуаһанѵ̀ ірфалàаіт; нас ахрѵ̀ху акартòш ӂнѵ̀ іàлакуаһанѵ ірѵ̀мазарӷ qалòіт. 8 мчѵбӂà анѵрхѵ̀цлаӷ акуàта хучҕуа ìнаʒау ìрфуа рфоіт акуàтаҕуа ахѵ̀нʒа хучỳ аҕхàра рѵ̀мазароп, аḋӷѵ̀ інѵ̀ҕула-аàҕуларoп. Дàра аҕхàра qалàанʒа àмѵр анѵ̀qау 2—3 саàҕ аḋѵ̀ ìҕузароп, іанҕхàроу хулàанʒаӷ іàуӂзааіт. Аһацкìн, àхуац, àрцѵу ахрòуша іòуӂлазар бзіоп. 3 мчѵбӂà рàш̆ҕах̌ аʒ-ҕачѵ̀ дàра іх̌щàщам àх̌ӷѵ іцалàаіт. Інкубàтор іхнàхѵз акутѵ̀-кутаҕҕуа ішѵрзѵ̀руеіҕш òуп акуàта кутàҕҕуа уі іхнàхѵуа ішѵрзѵ̀руа; акàла ізлèіҕшѵм уі òуп: акуàта хучҕуà іхѵ̀зхѵз хѵ̀мчѵбӂа рèіһа ірҕахʒàм, абàһча аҿѵ̀ акỳцһа ìцарҭанѵ інеіҕàга-ааіҕàгалазароуп; уахѵ̀ла акỳцһа аҭà зҕòу іҕарҭаҭуп.

Бàша афàҭ рѵ̀ҕумʒразѵ, акуàта бзìаҕуа àжлазѵ іаарѵ̀лхнѵ, агірҕ чàхнѵ іҕеіҭỳп. Інѵ̀хҭу аѡнàҭ-ҕсаà хкаарчàннʒа анкѵ̀лара к̆àрѵм. Ш̆ҕах̌ хѵ̀хра àжлазѵ анѵ̀ӂра qалòм, інѵ̀хҭуп.

Хкаарчàннаҭ àрбаҕ рѵ̀лхнѵ хазѵ̀ ìqазароп х̌еӱхуàма мзѵ̀нʒа, акутаҕҕуа рҿіарà іазèҕуп.

Ічàхҭу акуàтаҕуа 3—4 мчѵбӂà агìрҕ рèіҕш акррфòіт, уі àнахѵс рѵ̀фаш̆а хазѵ̀зароп рӂѵ̀ рацанѵ̀, іхаанѵ̀ іҕшҕанѵ̀

ірѵ̀ӄуларазѵ; а̀жлазѵ інхѵуа̀ акуа̀таӄуа рѵ̀баѡ азhаро̀п заhаса̀б кт̆у.

Іча̀хт̆у акуа̀таӄуа да̀ра іӄщ̆о̀у акѵ̀ іӄакт̆уп, ӄѵӄк інӄаhѵ̀-а̀аӄаhрат̆а. Ача̀ лѵх ц̆а̀ц̆а, ача-хрѵ̀ху, ац̆ӄурѐі лѵх ц̆ац̆а а̀хѵз а̀ла ірцаӄанѵ̀ ікуаhанѵ̀ ірѵ̀ӄалазароп фат̆ѵс; акуа̀ці а̀баѡі ххнѵ̀ рѵфат̆ знѵ̀-зѵнла іа̀лаӄсат̆уп; ішѐібгау ег̆баазѐмкуа чаг̆ѵ̀ ц̆ѵӄурѐіг̆ѵ рѵ̀ӄара qалом. `Аӄслѵмз рӄаххà цӄх̆азà іеізарат̆а ірѵ̀мазароп. ҽнак хѵнт̆ѵ̀ іахѵ̀нза рзѵ̀фуа а̀фат̆ ро̀улароуп. Акррфа̀цӄх̆аза азѵ̀рӂт̆ рѵ̀мазароп, азѵ̀ шѵ̀рӂлаг̆ ірѵ̀мцгазароп. Акуа̀таӄуа шаqà рҽѵ̀ркуабуа аqра̀ ірѵ̀гхоіт, уі аqнѵ̀т̆ акуа̀таӄуа мчѵбӂѵ̀к а̀ла 1—2-т̆і реіhà ҽѵ̀куабара рмо̀уроп. 8—10 мчѵбӂа̀ ас іу̀чахѵз акуа̀та 4—5 фунт а̀капаноіт; уі уахѵ̀снѵ акуа̀та ача̀хра іаӄса̀м, ізба̀н а̀кузар, 11—12 мчѵбӂа̀ анѵрхѵ̀ц рху рӄса̀хуа іа̀лагоіт рӂг̆ѵ іа̀гхоіт. Рху анѵ̀рӄсахлаг̆ 4—6 мзѵ̀ іанѵрӄагѵ̀лоу дрѡа̀г̆ рча̀хра qало̀іт. `Усqан акарто̀ш ӂнѵ̀, ац̆а̀ц̆а, ача̀хрѵ̀ху ахарц̆ѵ̀ іеіларш̆ш̆нѵ̀ ірѵ̀мазарг̆ѵ qалоіт; а̀ӄслѵмз уіазг̆ѵ̀ іqазароуп. ҽнак хѵнт̆ѵ̀ акррфала̀роп, зѵхучѵкг̆ дѵ̀рӂуа. Ас хѵ̀мчѵбӂа акуа̀таӄуа ану̀чах іх̆амӄхоіт, акуа̀цг̆ѵ хаанѵ̀ іӄшӄанѵ̀ ірѵ̀ӄуцоіт.

Акуа̀таӄуа рѵ̀ӂѡаӄуа ш̆ӄѵ̀хнѵ рѵ̀зӄу аҽѵ̀ іеіхѵрш̆нѵ̀ ірзѵ̀мкѵуа, іх̆дѵрш̆ш̆уа̀ іана̀лага іш̆ѵ̀мзар іӄсѵ̀р qала̀п. Рш̆ра̀ 16—20 саа̀ӄ ша̀гѵу рчѵ̀qуі рѡнау̀цqаі цӄахаразѵ̀ акрѵ̀фара іаqу̀хзароп. Акуа̀та а̀худа ӄу̀qаанза аш̆а̀ рацанѵ̀ іа̀лцрацѵ ахѵ̀ уа̀снѵ іӄуq̆ароп. Іхщ̆а̀щ̆аанза іркукут̆у̀п ашӄа̀ інаркнѵ̀ амгуа аqуа̀qуа. Нас а̀худала іхш̆ѵ̀зар ак̆атѐі а̀мгуа ах̆ ілѐіоіт, оѡ̀ дахна̀дӄшѵлуаг̆ іщпанѵ̀ іqалоіт.

Анц̆а̀мӄазѵ ѡбаqà аӂа̀ hhап аӄѵ̀ӄа рҽѵ̀ акуа̀та ша̀азат̆у.

`Аӄалаӄ аҽѵ̀ акуа̀та а̀фат̆ ц̆аба̀ала іеіӄурщ̆анѵ̀ іеіла̀рѵмцар анѵ̀qамлуа, аӄѵ̀ӄарҽѵ зхѵ іа̀ӄуіӄнѵ аӈѵ іӄу акуа̀таӄуа ішѵ̀рӄахѵу еіӄш іро̀оіт рха̀ла ірзѐіӄу аhацкін, а̀хуац, а̀рцѵу, ах̆чӄаӄѵ̀р, абӄа̀нч.

Аӄѵ̀ҕа рҿѵ̀ акуа̀таӄуа рха̀ла іро̀уа а̀амш̆ҕах̆ ірѵ̀ҕаҭуп акарто̀ш іа акапу̀ста іеіҕа̀кѵуа іӂнѵ̀, аʒѵ̀ рѵцхнѵ̀, ахрѵ̀ху іа̀ аӄа̀р, а̀ҕслѵмʒ ҕѵҕк а̀лаҕсанѵ. Урҕ зеӷѵ̀ іааіларѡанѵ̀ ікуаһанѵ̀ ҿнак ѡнҭѵ ірѵ̀ҕаҭуп; ірзѵ̀мфуа ҕх̆а̀клазароп.

Фаҭ хкѵ̀заӵѵк і̀рласн ргу злахщ̆уа̀ла знѵ̀-зѵнла аӄа̀р ус ішѵ̀qоу, ахумашаӄуѐі рѵмцаҕсала̀зароп.

Акуа̀та аʒѵ̀ а̀мамзар а̀фаҭ азлѵ̀баадом, уі аqнѵ̀ҭ акрана̀фуа аʒг̆ѵ̀ а̀мцагѵ̀лазароп. Ц̆а̀ц̆аг̆, к̆а̀рг̆ѵ і̀мамзарг̆ уада̀ѡѵм, а̀ҕслѵмʒі рац ҕѵҕк ххнѵі акуа̀таӄуа рѵ̀фаҭ іа̀ламзар qало̀м.

Аѡнѵ̀ а̀мҕан іа̀ аʒа̀ѡа іа̀ аʒѵ̀іас анѵ̀qамла акуа̀таӄуа рзѵ агуа̀рҕан аҿѵ̀ку аʒѵ-цӄа ҕслѵ̀мʒ ҕѵҕк а̀цаҕсанѵ езӄінгі̀ ігѵ̀лазароп. Акуа̀таӄуа ас іанѐіӄурщ̆а хлаҕшра̀ уада̀ѡг̆ рҕахѵ̀м. Насг̆ акуа̀та жла бзі̀ аѡнѵ̀ хара̀ іацца̀р аҕахѵ̀м.

Даҽа̀ hасàбла ахѵ̀хра.

Даҽа̀ hасàбла, кутѵ̀ хмѵрт̆àлакуа агучѵ̀ш̆ хѵ̀хра еhà ізлѐіӡ̆у уі оуп, оѡ̀ іанìӡ̆аххуа àамӡ̆азѵ агучàрӡ̆уа хѵìхоіт.

Аӡ̆àса хѵ̀хра, реhà ху змòу, алахѵìхразѵ ш̆àрда ірӡ̆сòуп, ізбàн àкузар, àӡ̆еіт̆ сааӡàндазгуахуà марті мшаӡ̆ѵмзі іхѵ̀хзароп: усqант̆ì акутàӡ̆ӡ̆уаг̆ѵ еhà іхѵіуòіт.

Алàмпа іарӡ̆хѵуà аппарàт àла агучàрӡ̆уа анхѵ̀рхѵуа, алампа ҽнак ѡнт̆ѵ̀ ірхіат̆уп ш̆еӂі хулӡ̆азì, àлѡаӡ̆г̆ѵ ахѵ̀лѵмцроп.

Мца ахѵѡнàм аодà аҽѵ̀ аhауà еhа іцӡ̆òп, уі аqнѵ̀т̆ аппарàт іахѵ̀х̆ш̆аш̆ароу іргѵ̀лат̆уп. Аппарàт àх̆ш̆аш̆ара аҽѵ̀ ігѵ̀лазар акутàӡ̆ӡ̆уа маӡ̆àк аqрà іӂпанѵ̀ ахрѵ̀ху ірѵ̀цаӡ̆сазароуп, аӡ̆сѵ̀ӡ̆ х̆ш̆àща іанѵ̀нӡ̆аш̆ш̆уа іарàзнак акутàӡ̆ӡ̆уа мх̆ш̆àш̆аразѵ.

Акутàӡ̆ӡ̆уа анѵ̀ѡадѵрhуа аппарàт аш̆ аркѵ̀зароп, ош̆ӡ̆àн акутàӡ̆ӡ̆уа лассѵ̀ рзӡ̆хом.

Аӡ̆ѵ̀ӡ̆ амàмзаразѵ аппарàт оѡ̀ дахѵѡнòу ігѵ̀ламзар ӡ̆сѵ̀ху анеімỳ, уі аодà аҽѵ̀ уахг̆ѵ̀ ҽѵнг̆ѵ̀ ахѵ̀ш̆ артѵ̀зароуп.

Аḋах̆ѵ̀ дàра іх̆ш̆àщаразар аӡ̆шà àӡ̆узар, àх̆ш̆аш̆ара ìрласнѵ іѡнàмларазѵ ахѵ̀ш̆ акѵ̀ аӡ̆ѵ̀ракнаhат̆уп.

Акутàӡ̆ӡ̆уа анѵ̀ѡадѵрhуа ахѵ̀ш̆, аӡ̆ѐнӡ̆ѵр аркѵ̀зароп.

Аппарàт ѡмшѵ̀ іанӡ̆ѵ̀рш̆алаг̆, аӡ̆хàра ішàӡ̆унагѵуа іаннѵ̀qунага акутàӡ̆ӡ̆уа ӡ̆àрцоіт $38^1/_2$ градус аӡ̆хàра целісі іт̆àла ішàмоу.

Іхѵ̀хт̆у акутàӡ̆ӡ̆уа іанѵ̀ладѵрhѵ-ѡадѵрhуа іамѵрѡàш̆аразѵ азѵмѡат̆ѵ̀рах̆ іанѵ̀рцоіт +, агìрах̆ О. 12 саàӡ̆ + аханỳ ìӡ̆уп, 12 саàӡ̆ О аханỳ ах̆.

Акутàӡ̆ӡ̆уа ѡарhлàзароп ш̆еӂі хулӡ̆азì.

ѡмшѵ̀ аппара̀т ащ адѵртòм; ала̀мпа ага̀з ђарѵоіт, ідрѵ̀цђоіт ҽнак ѡнѣ̀ѵ.

Уі азѵ̀ ѡ-ла̀мпак нѵqугала̀зар еһа іѐіђуп: іеіђа̀кнѵ ала̀мпаҕуа ірх̌щащалазароп акѵ̀ша бзіахаразѵ.

Хѵ̀мш рѵ̀нахѵс акута̀ђҕуа ѡарһла̀зароп, уба̀сqан хучѵкг̆ѵ іаарх̌щащалазароп; ус 7 мшѵ інѵ̀qургоіт.

Мчѵбӂѵ̀к анѵрхѵцлаг̆ акута̀ђҕуа іҽѐіуі іҽѐімі еілдѵргоіт; інацҕуа̀ іаарбӂакнѵ̀ ала̀мпа аҽѵ̀ дана̀лђшлаг̆ зца шкуа̀коу акута̀ђ аҽѵ̀ аш̆а̀ ађшѵ̀ змòу а̀лхуааҕуанѵ ібòіт, зца хуашу аҽѵ̀ акута̀ђ агуанѵ̀ іцiҕуа̀ранѵ ібòіт. Ус а̀ла ìqам, узѵлђшуа̀, ішаqòуп, іка̀ӂѣуп.

Аппара̀тк а̀да змам амсѵ̀ркутҕуа іацірхѵ̀раар qалòіт, амсѵ̀ркутѵ іа̀цоу іхѵіаха̀ша акута̀ђҕуа аппара̀тах̌ ìіагѵуа, амсѵ̀ркутѵ акута̀ђ цѵ̀цҕуа а̀цацѵуа, 7 мш ра̀ш̆ђах̌ адѵрѡаг̆ іхѵіаха̀ша акута̀ђҕуа аппара̀т ах̌ ìіагѵуа. Аппара̀т а̀мацара а̀ла іхѵìхѵуазар, акутаҕҕуа цѵ̀цмђала іа̀цеіцѵуа пѵђк ірђхаѣ̀уп, ѡмшг̆ѵ̀ іѡарһѣ̀ѵм. Акута̀ђ цѵ̀цҕуа аппара̀т аҽѵ̀ а̀ццара ег̆ҕунага̀м, ізба̀н а̀кузар, ађх̌а̀ іђòу 8 мш анѵрхѵцлаг̆ нахѵ̀с 39 градус целісі іѣ̀ала ађха̀ра ìqазароп; у̀сqан цѵ̀цѵмђала акута̀ђҕуа рѵцуцар хуа̀рђам. Акута̀ђҕуа зђòу акула̀п а̀цqа 28 градус ађха̀ра змòу аʒѵ̀ ђаѵаѣ̀уп акута̀ђҕуа рѵ̀лцра іазѐіђхаразѵ. 15 мш раш̆ђах̌ акутаҕҕуа іҽѐіуі іҽѐімі іеілѵргаѣ̀уп, іҽѐім рѵ̀лхнѵ ікађсаѣ̀уп. 15 мш індѵркнѵ̀ інкуба̀тор аҽѵ̀ $39^1/_2$ гра̀дус ађха̀ра целісі іѣ̀ала ìqазароп. 40 гра̀дус ірхмѵ̀ӂзароуп.

Арì ѐіђш ађха̀ра інкубатор аҽѵ̀ інѵ̀qузгаз бзìа ізхѵ̀цѵр qалап. 19 мш рзѵ акутаҕҕуа аʒѵрqуа̀ндала ìрбааʒазароп, пас інкуба̀тор іђа̀зааіт зег̆ хѵ̀цаанʒа. Акута̀ђҕуа зђаҕ̆q̆ау акула̀п ахтра̀ да̀ра іазеіцòуп: ахѵ̀лѡ-ђсѵлѡ цòіт.

Інкуба̀тор аҽѵ̀ ахѵ̀цра іана̀лага, агучарҕуа іхѵ̀цуа һа̀мђаqа уа̀ інрѵ̀жоіт, ађсѵ̀ђ рцма̀чхан рҽѵ̀ ра̀һанѵ̀ ірка̀анʒа; ус іанѵ̀qалалаг̆ акуча̀рҕуа ìрласнѵ інкуба̀тор ађсѵ̀ђ рацàк мш̆ђѵкуа іђѵ̀гаѣ̀уп. 48 саа̀ђ акуча̀рҕуа хаз ђѵђк аҽѵ̀

ìqазароп. 2 мш рзѵ àхш рҧханѵ̀ ірѵҕаҭуп. 3-мш рѵ̀нахѵс ішрѵ̀ҕунагѵуа акррҿаҵѵуа рҿѵнархоіт.

Знѵ-зѵнла акучѵш̆ акутàҕ ахѵ ааҧҿнѵ̀ 6 саàҕк рҿѵ̀ʒа анѵзгу̀лѵмҵ, секундк аҿѵ̀ʒа акутаҕ ахѵ̀ ахѵ̀нʒа ҧҿу аʒѵрqуàнда ілʒàаш̆нѵ аҕѵҧаҿѵ̀ ìqазар дàра іазèіҕуп. Уі амѵ̀хуар, напѵ̀ла акѵтаҕ ахѵ аҧҿрà ìрҕбааҭуп; убàсqан аш̆à аауà іàлагар акучѵ̀ш̆ ҕуҕуàмхацт оуп, аҕѵ̀ҧ аҿѵ̀ ìqазароп іарà ахàла ìлҵаанʒа.

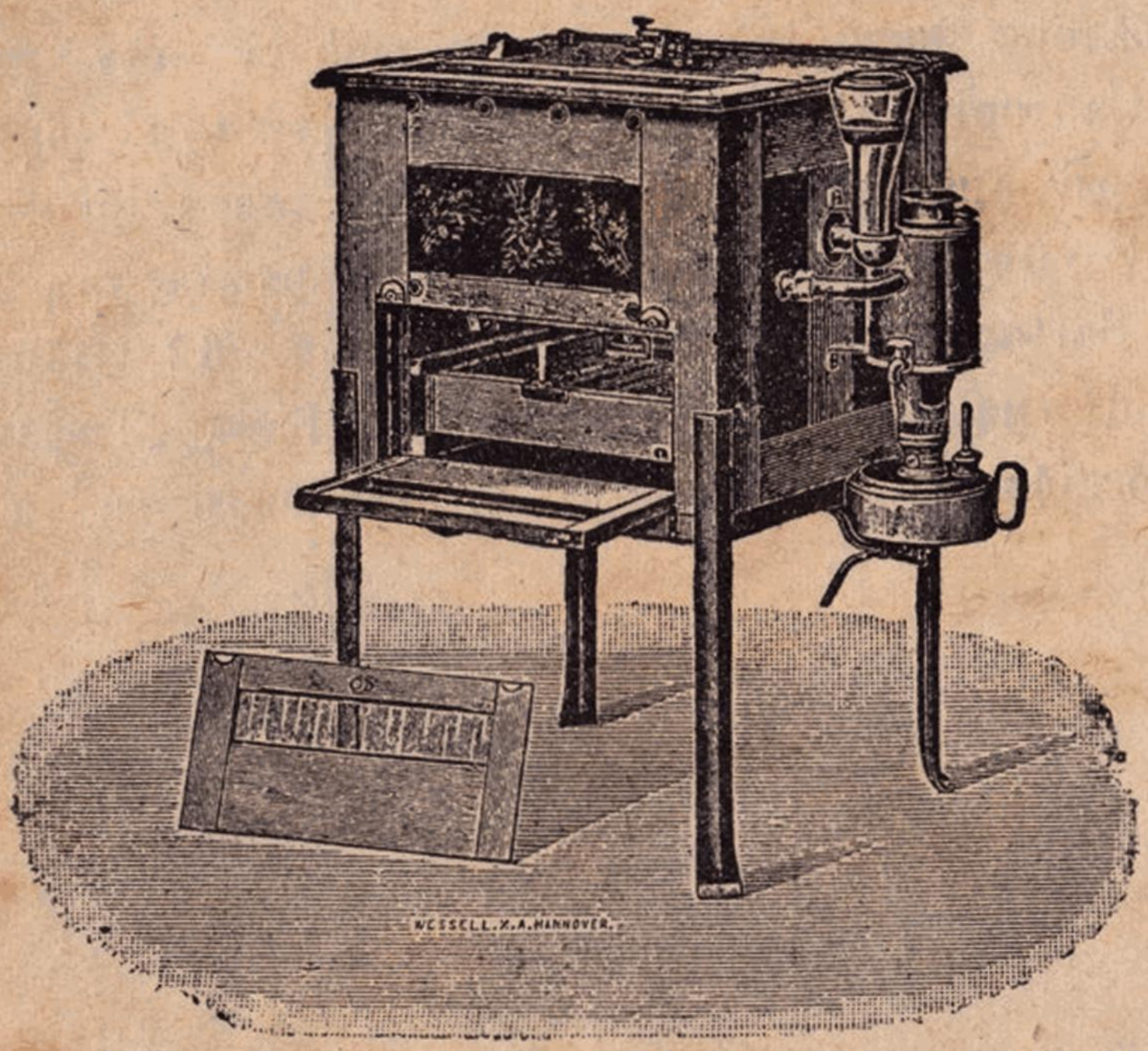

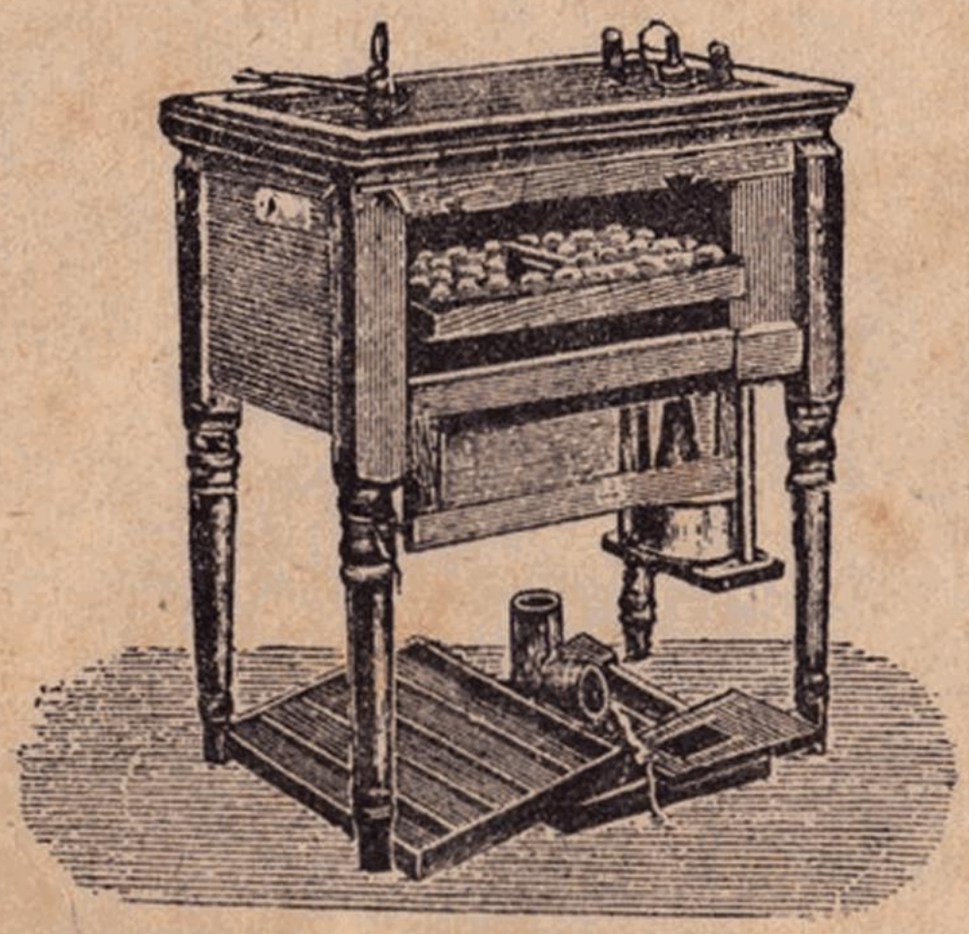

ѡѵ̀шкуса зхѵ̀ҵуа акутѵ̀ іаҵа̀з акутаӄӄуа ро̀уп ахѵ̀хразѵ ірѐӄу. Акута̀ӄӄуа іхѵ̀рхуа наqтѵ̀ іаарга̀з анра̀ку, ішаа̀ілаг̆ еіҧш секу̀ндак аҿѵ̀ʒа 27—28 градус аҧха̀ра Реоміу̀р іт̆а̀ла ѝqоу аʒѵ̀ рqуа̀нда іʒа̀аш̆нѵ акаҵѵ̀р ата̀ зӄо̀у аҿѵ акутаӄӄуа рхѵ а̀ҵаррала іргѵ̀ланѵ іахѵ̀лаш̆ҵарау ӌара̀ іqаҵат̆у̀п; а̀дѵрѡаҿѵнг̆ убàс рзут̆у̀п, агі̀рах̆ іѡарҥнѵ̀ іqаҵат̆у̀п; ахѵ̀мш рзѵ̀ +, О рѵнҵанѵ̀ аппара̀т іӄаҵат̆у̀п.

Інкуба̀торс ѝqоу ірѐіӄу іру̀нѵ реіhагѵ̀ а̀ху маріанѵ̀ ѝрҧх̆аʒуа Сарторіус іінкуба̀тор ҧсѵ̀ҧла ѝqау оуп. Інкуба̀тор 50 кута̀ӄ рзѵ̀ ана̀гаҧса а̀ланѵ Карӄ 60 мана̀ӄ іркоіт, 100 кута̀ӄк рзѵ̀—90 манаӄ. Дара̀ оѡѵ̀ іооіт ра̀ҧх̆а урӄ зху̀ҵѵз іqнѵ̀т̆ (F. Sartorius und Söhne, Göttingen, 62 (Hannover) Deutschland) ма аӌабàа чѵ̀да зӄахѵ̀м Карӄ „Тифлисскій Отдѣлъ Россійскаго Общества С.-Х. Птицеводства“ а̀ла.
